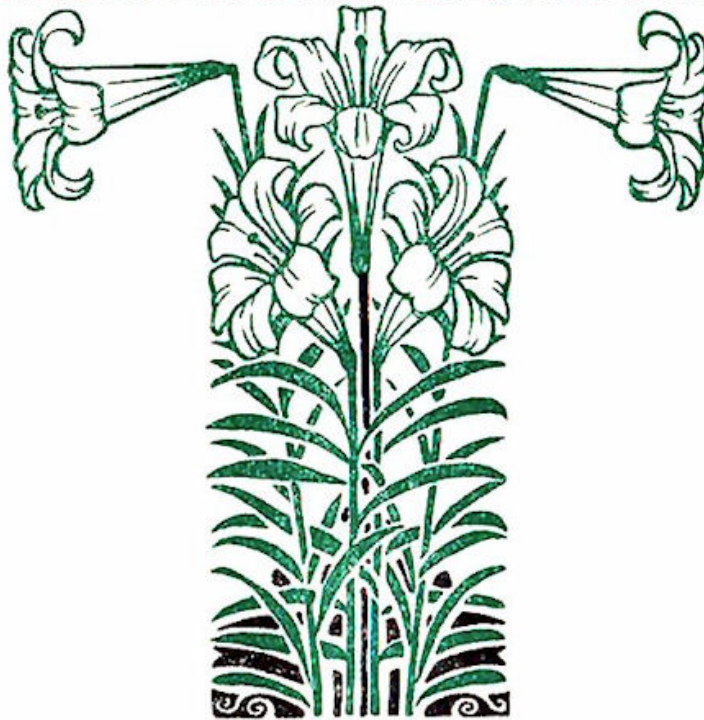

JAN LIGTHART HERDACHT

SCHETSEN OVER ZIJN LEVEN EN WERK

BIJEGENBRACHT DOOR R. CASIMIR

J. PLOEGSMA ~ 1916 ~ ZWOLLE

AVL.

Jaarlijks

KINDERDANK AAN JAN LIGTHART.

U hebt ons zoo'n zonnige warmte gebracht:
U wist onze oude, verwijtende klacht:
Wij *willen* geen steenen! Wij vragen om brood!
Wij vragen het Leven! Wij *willen* geen Dood!"
U bracht ons het heerlijke Leven . . .
Ach . . . was toch wat langer gebleven . . .

De menschen, de andren, die kenden ons niet,
U kende onze wenschen, U kende ons verdriet.
U wist het, doordat U zelf kind was geweest.
U hield zoo van allen — van kindren het meest!
U hield van het groeiende Leven . . .
Ach . . . was toch wat langer gebleven.

Dr.

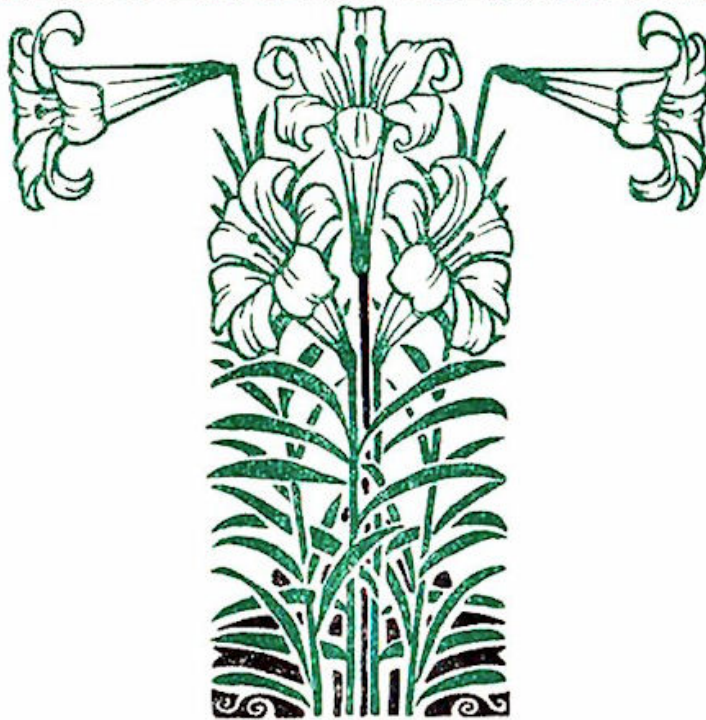
C. P.

Uit *School en Leven*, 24 2 1916.

JAN LIGTHART HERDACHT

SCHETSEN OVER ZIJN LEVEN EN WERK

BIJEGENBRACHT DOOR R. CASIMIR

J. PLOEGSMA ~ 1916 ~ ZWOLLE

AVL.

Jaarlijks

KINDERDANK AAN JAN LIGTHART.

U hebt ons zoo'n zonnige warmte gebracht:
U wist onze oude, verwijtende klacht:
Wij *willen* geen steenen! Wij vragen om brood!
Wij vragen het Leven! Wij *willen* geen Dood!"
U bracht ons het heerlijke Leven . . .
Ach . . . was toch wat langer gebleven . . .

De menschen, de andren, die kenden ons niet,
U kende onze wenschen, U kende ons verdriet.
U wist het, doordat U zelf kind was geweest.
U hield zoo van allen — van kindren het meest!
U hield van het groeiende Leven . . .
Ach . . . was toch wat langer gebleven.

Dr.

C. P.

Uit *School en Leven*, 24 2 1916.

JAN LIGTHART ALS TAALLEERAAR.
DOOR SUSANNA LUGTEN—REYS.

„Door een bizonderen nadruk, door een sober, teekenend gebaar, soms zelfs door even te wachten, of ook door een woord in 't voorbijgaan door een synoniem te verklaren, zorgde hij, dat zijn toehoorders niet in slaap werden gewiegd door 't rythme, maar den inhoud als levende voor zich zagen.

Hij las de verzen met de bedoeling, allereerst hun inhoud te doen spreken.”

Uit: „In de Lente des Levens.”

77

DAT IS HIJ, DIE HEENGING, OOK GEWEEST.
Velen zullen 't vergeten zijn. Al jaren en jaren lang was hij de Paedagoog, de Nederlandsche Pestalozzi.

Maar leeraar in de Nederlandsche taal is hij ook geweest, vele jaren lang, vroeger. En mogen velen het vergeten zijn, zéér velen zullen 't onthouden hebben; zeer velen zullen als ik, er hem dankbaar en toegewijd om zijn; zeer velen zullen als ik erkennen, dat hij ons ten zegen is geweest, dat zijn invloed op ons is geweest een der machtigste factoren bij de vorming van onzen geest en ons gemoed.

Het ambt zelf geeft daar de ruime gelegenheid toe. Onderwijzer in de Nederlandsche taal, het is onderwijzer in de Spraakkunst, èn in de Letteren. Bij 't onderwijs in de Letteren is het zielecontact van meester en leerling het grootst. Gezegend de meester, die ten volle partij weet te trekken van deze machtige positie ten opzichte van de geesten der hem toevertrouwde jongeren — dubbel gezegend de leerlingen, wier geest en gemoed, in hun ontvankelijkste jaren, in nauwe aanraking kwamen met den geest en het gemoed van een Jan Ligthart.

Hij was meer dan tien jaar lang leeraar aan de Rijksnormaallessen in den Haag. Die, welke onder de leiding eerst van meneer Straub en later van meneer Gediking stonden.

Als dit boekje ook gaat tot hen, die buiten de school staan, is wellicht de volgende toelichting niet overbodig, een toelichting, die als het ware de technische redenen omvat van het feit, dat de leeraar in de Nederlandsche taal een zoo overwegenden invloed kòn oefenen. Nederlandsche Taal was voor de kweekelingen der Rijksnormaallessen in den ruimsten zin des woords *het* hoofdvak.

Elke klas kreeg er gedurende elk der vier leerjaren vier à vijf uren 's weeks onderwijs in. Wie een 4, dus onvoldoende, voor Nederlandsche Taal kreeg, bleef zonder pardon zitten, al blonk de rest der cijfers ook. Wie een 4 voor Nederlandsch op het examen L. O. haalde, was verloren.

De Rijksnormaallessen waren altijd zeer druk bezocht.

Een gansch leger is het geweest, dat Ligthart gedurende zoo vele jaren heeft opgeleid in dit gewichtige vak.

Tot de laatste lichting van dat groote leger behoorde schrijfster dezer regelen. Mijn herinneringen aan Jan Ligthart als taalleeraar zijn van de jaren 1894—1898.

En ge kunt ze vertrouwen. Ge behoeft niet te denken, dat afstand en scheidingsmart hun invloed hebben laten voelen. Want een zéér betrouwbare methode kan ik volgen bij het opstellen dezer mijne lieve herinneringen aan mijn onvergetelijken leermeester.

Ik hield een dagboek, al schreef ik nu niet precies iederen dag. En voor een vriend van Jan Ligthart zou 't bepaald merkwaardig zijn te lezen, hoe vaak daarin staat: Meneer Ligthart zei vandaag — Meneer Ligthart vond — Meneer Ligthart denkt — Meneer Ligthart las voor.

De dikke schriften naast me zullen me nu veilig door mijn herinneringen geleiden.

Onze klasse was de laatste, die hij opleidde voor de acte L. O. Toen we bijna allen geslaagd waren in een paar dolle succesdagen, en we ons afscheid kregen in het gymnastiek-lokaal op de Schelpkade, te midden der verzamelde klassen, stond hij daar en nam ook afscheid.

We waren reeds lang gaan begrijpen, dat deze man ontzaggelijk veel meer was dan taalleeraar. Dat deze man behoorde aan allen, en niet meer aan ons alléén. Telkens doken er geruchten op, dat hij nu heusch zou weggaan, zich ganschelijk zou gaan wijden aan zijn taak als opvoedkundige en aan letterkundig werk.

Verzot als we op hem waren, smeekten we hem telkens, toch niet heen te gaan, vóór wij examen hadden gedaan en als hij dan zeide: „Ik zal blijven, tot deze klasse weggaat”, dan waren we ijdel genoeg om ons te verbeelden, dat 't om ons was.

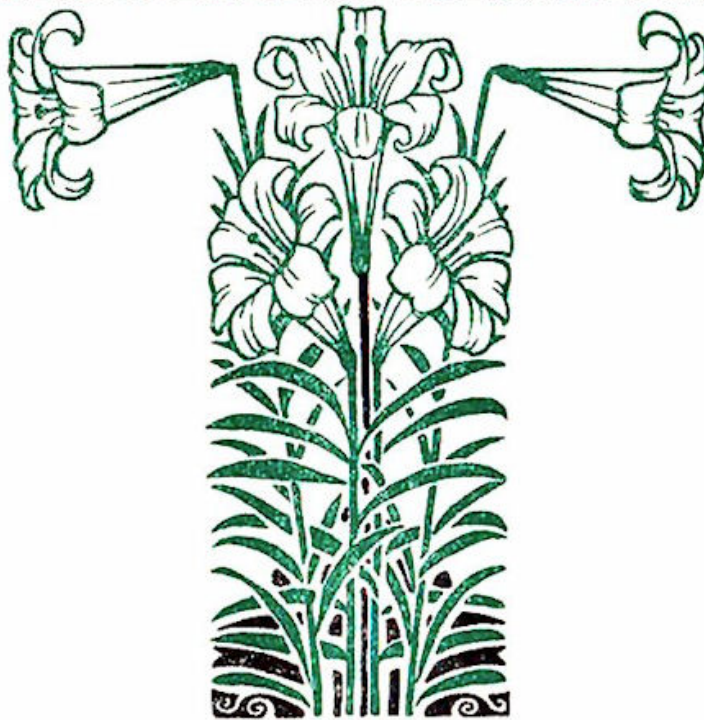
Zóó vast zat die overtuiging in ons, dat ik zelfs nu, na zoovele jaren, nog niet geheel het streelende gevoel van me kan afzetten, dat Jan Ligthart blèef om ons.

Eenige reden is er wel te vinden voor dien liefelijken waan.

JAN LIGTHART HERDACHT

SCHETSEN OVER ZIJN LEVEN EN WERK

BIJEGENBRACHT DOOR R. CASIMIR

J. PLOEGSMA ~ 1916 ~ ZWOLLE

AV.

Jaarlijks

KINDERDANK AAN JAN LIGTHART.

U hebt ons zoo'n zonnige warmte gebracht:
U wist onze oude, verwijtende klacht:
Wij *willen* geen steenen! Wij vragen om brood!
Wij vragen het Leven! Wij *willen* geen Dood!"
U bracht ons het heerlijke Leven . . .
Ach . . . was toch wat langer gebleven . . .

De menschen, de andren, die kenden ons niet,
U kende onze wenschen, U kende ons verdriet.
U wist het, doordat U zelf kind was geweest.
U hield zoo van allen — van kindren het meest!
U hield van het groeiende Leven . . .
Ach . . . was toch wat langer gebleven.

Dr.

C. P.

Uit *School en Leven*, 24 2 1916.

JAN LIGTHART ALS TAALLEERAAR.
DOOR SUSANNA LUGTEN—REYS.

„Door een bizonderen nadruk, door een sober, teekenend gebaar, soms zelfs door even te wachten, of ook door een woord in 't voorbijgaan door een synoniem te verklaren, zorgde hij, dat zijn toehoorders niet in slaap werden gewiegd door 't rythme, maar den inhoud als levende voor zich zagen.

Hij las de verzen met de bedoeling, allereerst hun inhoud te doen spreken.”

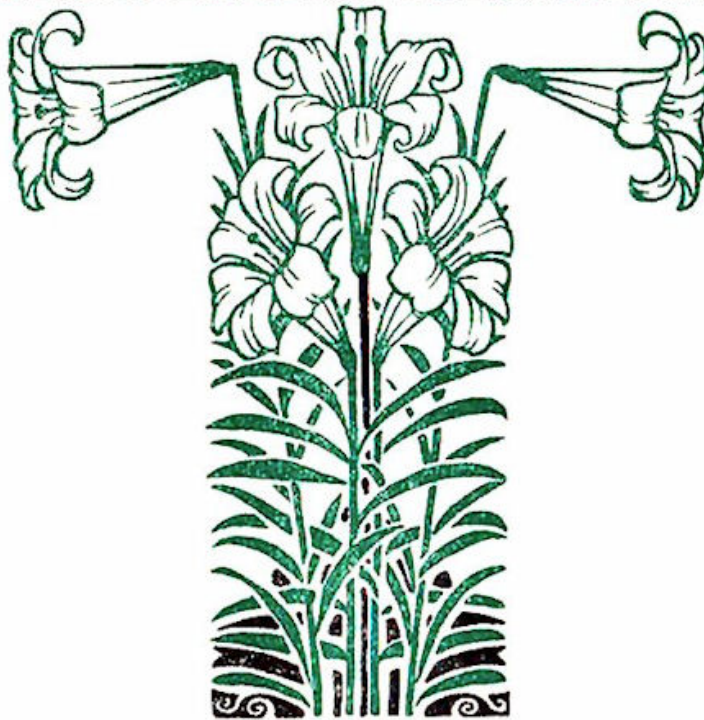
Uit: „In de Lente des Levens.”

77

JAN LIGTHART HERDACHT

SCHETSEN OVER ZIJN LEVEN EN WERK

BIJEGENBRACHT DOOR R. CASIMIR

J. PLOEGSMA ~ 1916 ~ ZWOLLE

AV.

Jaarlijks

KINDERDANK AAN JAN LIGTHART.

U hebt ons zoo'n zonnige warmte gebracht:
U wist onze oude, verwijtende klacht:
Wij *willen* geen steenen! Wij vragen om brood!
Wij vragen het Leven! Wij *willen* geen Dood!"
U bracht ons het heerlijke Leven . . .
Ach . . . was toch wat langer gebleven . . .

De menschen, de andren, die kenden ons niet,
U kende onze wenschen, U kende ons verdriet.
U wist het, doordat U zelf kind was geweest.
U hield zoo van allen — van kindren het meest!
U hield van het groeiende Leven . . .
Ach . . . was toch wat langer gebleven.

Dr.

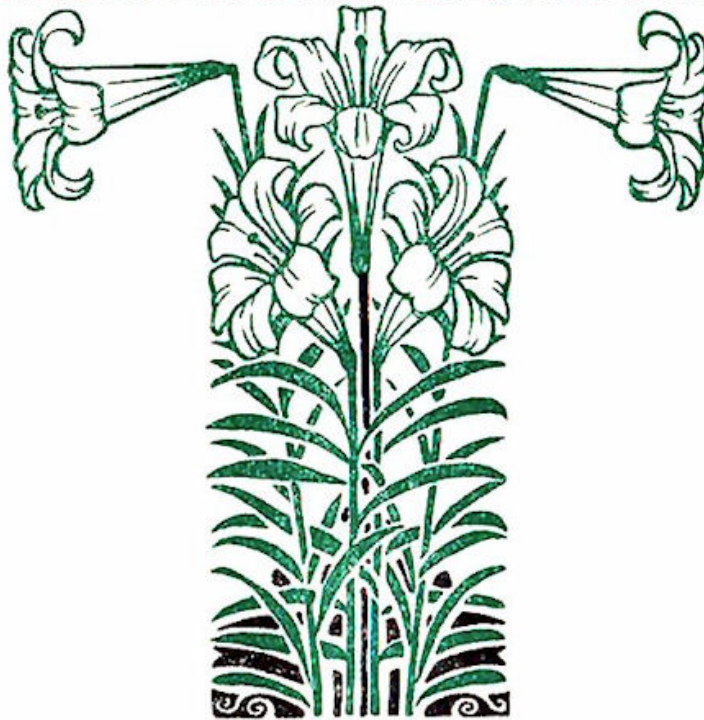
C. P.

Uit *School en Leven*, 24 2 1916.

JAN LIGTHART HERDACHT

SCHETSEN OVER ZIJN LEVEN EN WERK

BIJEGENBRACHT DOOR R. CASIMIR

J. PLOEGSMA ~ 1916 ~ ZWOLLE

AV.

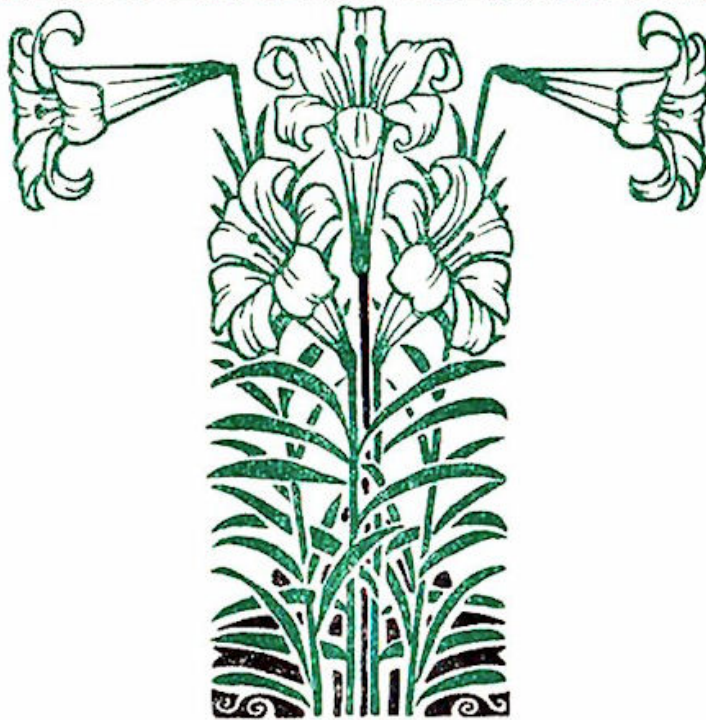

Jaarlijks

JAN LIGTHART HERDACHT

SCHETSEN OVER ZIJN LEVEN EN WERK

BIJEGENBRACHT DOOR R. CASIMIR

J. PLOEGSMA ~ 1916 ~ ZWOLLE

AV.

Jaarlijks

KINDERDANK AAN JAN LIGTHART.

U hebt ons zoo'n zonnige warmte gebracht:
U wist onze oude, verwijtende klacht:
Wij *willen* geen steenen! Wij vragen om brood!
Wij vragen het Leven! Wij *willen* geen Dood!"
U bracht ons het heerlijke Leven . . .
Ach . . . was toch wat langer gebleven . . .

De menschen, de andren, die kenden ons niet,
U kende onze wenschen, U kende ons verdriet.
U wist het, doordat U zelf kind was geweest.
U hield zoo van allen — van kindren het meest!
U hield van het groeiende Leven . . .
Ach . . . was toch wat langer gebleven.

Dr.

C. P.

Uit *School en Leven*, 24 2 1916.

JAN LIGTHART ALS TAALLEERAAR.
DOOR SUSANNA LUGTEN—REYS.

„Door een bizonderen nadruk, door een sober, teekenend gebaar, soms zelfs door even te wachten, of ook door een woord in 't voorbijgaan door een synoniem te verklaren, zorgde hij, dat zijn toehoorders niet in slaap werden gewiegd door 't rythme, maar den inhoud als levende voor zich zagen.

Hij las de verzen met de bedoeling, allereerst hun inhoud te doen spreken.”

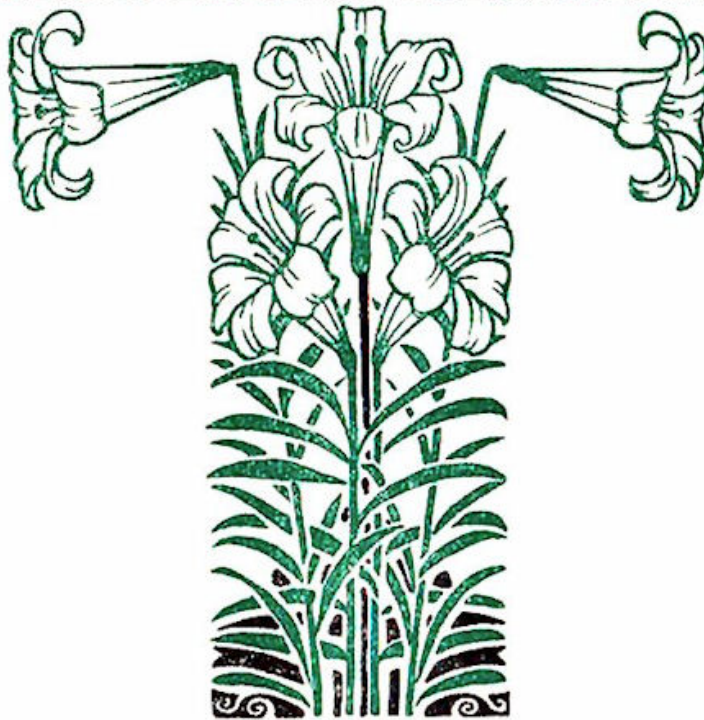
Uit: „In de Lente des Levens.”

77

JAN LIGTHART HERDACHT

SCHETSEN OVER ZIJN LEVEN EN WERK

BIJEGENBRACHT DOOR R. CASIMIR

J. PLOEGSMA ~ 1916 ~ ZWOLLE

AV.

Jaarlijks